

Ewa Lipianin-Zontek, Irena Szewczyk

Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku Białej

Postrzeganie i ocena atrakcji turystycznych przez turystów jako czynnik implikujący programy rozwoju i promocji produktów turystycznych regionu

Streszczenie: Jednym z ważniejszych elementów składowych systemu turystyki są atrakcje turystyczne. To właśnie atrakcje stanowią siłę napędową ruchu turystycznego będąc magnesem przyciągającym turystę do celu podróży i stanowią sedno produktu turystycznego. Pozwalają identyfikować regiony, miejscowości, określają ich tożsamość i kształtują wizerunek. W niniejszym opracowaniu wskazano na rolę atrakcji turystycznych w kreowaniu programu rozwoju i promocji produktów turystycznych regionu. W tym celu wskazano na ujęcie teoretyczne atrakcji turystycznych, dokonano przeglądu i oceny atrakcji turystycznych gminy Czernichów leżącej w woj. śląskim. Wskazano na atuty i możliwości kreowania nowych produktów turystycznych.

Słowa kluczowe: przestrzeń turystyczna, walor turystyczny, zasób turystyczny, atrakcje turystyczne, atrakcyjność turystyczna, zagospodarowanie turystyczne.

Wstęp

Atrakcje turystyczne to składowe elementy systemu turystyki. Są zarówno instrumentem sprawczym wyboru miejsca docelowego pobytu turysty jak i elementem, wokół którego buduje się plany rozwoju turystyki danego obszaru.

W niniejszym artykule zostały przedstawione wybrane wyniki badań przeprowadzonych przez współautorów opracowania¹ oraz wykazano, iż atrakcje turystyczne są czynnikiem kształtującym programy rozwoju i promocji w danym regionie. Przedstawiono wycinek badań, które zostały przeprowadzone w 2009 r., a które miały na celu przeprowadzenie analizy rozwoju regionu i opracowanie „Programu Rozwoju Promocji Produktu Turystycznego Gminy Czernichów na lata 2009-2013. Projekt był współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013.

---

¹ Autorzy kompleksowego opracowania „Programu Rozwoju Promocji Produktu Turystycznego Gminy Czernichów na lata 2009-2013” to H. Howaniec, J. Kurowska-Pysz, I. Szewczyk, E. Lipianin-Zontek. Opracowanie dostępne na www.czernichow.finn.pl.

Cel i metoda badań

Podstawowym celem założonych badań empirycznych było pozyskanie materiału do opracowania diagnozy stanu turystyki w gminie Czernichów. Na tej podstawie opracowano szczegółowe wskazania dotyczące rozwoju turystyki, jako istotnego elementu rozwoju poszczególnych miejscowości: Międzybrodzie Bialskie, Międzybrodzie Żywieckie, Tresna i Czernichów, wchodzących w skład gminy Czernichów. Szczegółowe cele, które zostały osiągnięte w wyniku przeprowadzonych badań i analiz to:

- identyfikacja znajomości gminy i miejscowości wchodzących w jej skład,
- określenie „profilu turystów” odwiedzających gminę Czernichów,
- określenie motywacji dotyczących przyjazdów do gminy Czernichów,
- ocena oferty turystycznej gminy Czernichów,
- ocena rozwoju przedsiębiorstw turystycznych funkcjonujących na terenie gminy Czernichów,
- identyfikacja trendów rozwojowych w przedsiębiorstwach turystycznych na terenie gminy Czernichów.

Badania przeprowadzono w dwóch grupach:

- wśród turystów (badania ankietowe przeprowadzone przez odpowiednio przygotowanych, przeszkolonych ankieterów),
- wśród przedsiębiorstw turystycznych działających na terenie badanej gminy Czernichów (badania ankietowe jw., uzupełnione o wywiady pogłębione z podmiotami odgrywającymi kluczową rolę w rozwoju turystyki w regionie tj. kluczowymi przedstawicielami sektora turystycznego w gminie Czernichów, gospodarstwami agroturystycznymi oraz przedstawicielami służb samorządowych i innych instytucji, a także podmiotów mających wpływ na kształt rynku turystycznego w gminie Czernichów).

Badania przeprowadzono w okresie: czerwiec – lipiec 2009 r. Kwestionariusze ankiet zawierały pytania zarówno zamknięte, jak i otwarte. Ze względu na charakter badań, w pierwszej grupie badanych – turystów zastosowano dobór dogodny. W stosunku do przedsiębiorców zastosowany dobór celowy. W celu zapewnienia wysokiego poziomu i rzetelności uzyskiwanych danych przeprowadzone badania były anonimowe. W ramach prowadzonych eksperymentów łącznie badaniem objęto 229 turystów i 28 przedsiębiorstw turystycznych oraz przeprowadzono kilkanaście wywiadów pogłębionych. Wśród turystów większość badanych to mieszkańcy województwa śląskiego (63%), znaczna część to mieszkańcy województwa małopolskiego (16%), pozostała część badanych wskazała na inne miejsce zamieszkania bez jego uszczegółowienia.

W niniejszym opracowaniu został przedstawiony jedynie wycinek badań dotyczący oceny atrakcji turystycznych gminy Czernichów.

Atrakcyjność turystyczna i jej podział

Atrakcyjność turystyczna jest pojęciem złożonym. Pod pojęciem atrakcyjności turystycznej rozumie się określoną cechę charakterystyczną, przyciągającą turystów w pewne tereny dzięki walorom: krajobrazu naturalnego, klimatu, pomników historii, a także kultury ludowej oraz obiektów zagospodarowania turystycznego².

Atrakcyjność turystyczna może mieć charakter uniwersalny lub względny. O uniwersalnym znaczeniu atrakcyjności mówi się wówczas, gdy cechy przyrodnicze, kulturowe oraz wyposażenie obszaru w infrastrukturę turystyczną są atrakcyjne dla ogółu turystów, w ujęciu względnym natomiast atrakcyjność obszaru rozpatrywana jest z punktu widzenia określonych form turystyki, np. atrakcyjność³ dla turystyki narciarskiej, rowerowej, żeglarskiej. O atrakcyjności turystycznej wybranego terenu oraz o rozwoju ruchu turystycznego na nim decydują następujące czynniki⁴:

- ranga walorów turystycznych,
- stan dostępności komunikacyjnej,
- zdolność obsługowa urządzeń turystycznych- zagospodarowanie turystyczne.

Zasoby i walory przyrodnicze są traktowane jako jeden z głównych czynników przyciągających turystów. Według A. Kowalczyka określenie zasoby turystyczne oznacza występujące obiektywnie elementy środowiska geograficznego, które dopiero po dokonaniu przez turystę odpowiedniej oceny mogą stać się walorami turystycznymi. Jest to pojęcie szersze w stosunku do pojęcia walorów turystycznych⁵. Tym samym określenie walory turystyczne oznacza całość elementów środowiska naturalnego i elementów pozaprzyrodniczych np. kulturowych, które są przedmiotem zainteresowania turystów i decydują o atrakcyjności turystycznej danego miejsca, miejscowości lub obszaru⁶. Walory turystyczne z punktu widzenia ekonomiki turystyki są zwane dobrami turystycznymi. W. W. Gaworecki definiuje je jako zespół dóbr danych przez naturę, historię lub działalność ludzką, na które występuje popyt turystyczny⁷. Wśród ogółu walorów (zasobów) turystycznych można wyróżnić⁸:

- walory przyrodnicze, czyli całość elementów środowiska przyrodniczego, które są przedmiotem zainteresowania turystów,
- walory antropogeniczne (pozaprzyrodnicze, kulturowe) obejmują ogół elementów powstałych w wyniku działalności człowieka, walory te zwane są również kulturowymi.

² Z. Kruczek, S. Sacha: Geografia atrakcji turystycznych Polski. Wydawnictwo Ostoja, Kraków 1994, s. 17.

³ W. Kurek: Turystyka. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008, s. 24.

⁴ G. Bieńczyk: Krajoznawstwo i jego związki z turystyką. Wyższa Szkoła Ekonomiczna, Warszawa 2003, s. 153.

⁵ A. Kowalczyk: Geografia turystyki. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000, s. 88.

⁶ Tamże, s. 88.

⁷ W. W. Gaworecki: Turystyka. Wydawnictwo Naukowe PWE, Warszawa 2000, s. 105.

⁸ W. Kurek: Turystyka... op. cit., s. 25.

R. Łazarek dzieli walory turystyczne, jako dobra turystyczne na trzy grupy⁹:

- dobra naturalne, – tj. takie jak: powietrze, klimat, konfiguracja terenu, krajobraz i inne nazywane kapitałem turystycznym potencjalnym lub ukrytym,
- dobra stworzone przez człowieka – np. zabytki, kolekcje dzieł sztuki, kompleksy uzdrowskowe itp., czyli dobra będące rezultatem działalności człowieka,
- dobra komplementarne, czyli uzupełniające dobra i usługi turystyczne, tj. takie, które są związane z obydwiema poprzednimi grupami. Obejmują całość komplementarnych dóbr i usług turystycznych, stanowiących „wyposażenie recepcyjne” kraju, regionu, miejscowości czy dzielnicy – takich, jak: komunikacja, drogi, baza noclegowa, gastronomia, przedsiębiorstwa turystyczne itp.

Dostępność komunikacyjna jest kolejnym elementem atrakcyjności turystycznej, jest to możliwość dojazdu do celu podróży, stopień łatwości, z jakim można dostać się do danego miejsca, dzięki istnieniu sieci infrastruktury i usług transportowych. O stopniu dostępności konkretnego terenu decyduje system komunikacji, na który składa się: sieć oraz stan techniczny urządzeń komunikacyjnych, wyposażenie urządzeń komunikacyjnych w środki transportu, organizacja ruchu komunikacyjnego, czy też stan zaplecza techniczno-usługowego transportu¹⁰.

Kolejnym czynnikiem przyciągających turystów i zapewniających im właściwe warunki wypoczynku jest zagospodarowanie turystyczne. Jest to działalność mająca na celu przystosowanie środowiska geograficznego na potrzeby turystyki¹¹. Na zagospodarowanie turystyczne składa się działalność¹²:

- mająca na celu ochronę i przystosowanie na potrzeby ruchu turystycznego walorów turystycznych,
- zmierzająca do zapewnienia turystom możliwości dojazdu do obszarów, miejscowości i obiektów stanowiących cele wyjazdów turystycznych,
- zmierzająca do zapewnienia turystom niezbędnych warunków egzystencji w miejscu lub na szlaku będącym celem podróży (głównie zaspokojenie potrzeb żywieniowo-noclegowych).

Analiza atrakcyjności turystycznej gminy Czernichów

Poddana analizie gmina Czernichów leży w województwie śląskim, jest to gmina o przewadze funkcji turystycznych. Posiada ona w swych granicach bogaty zasób walorów turystycznych. W gminie Czernichów wiodącym walorem krajoznawczym jest Park Krajobrazowy Beskidu Małego wraz z kaskadą rzeki Soły. Walorami wypoczynkowymi są zlokalizowane na obszarze gminy różnego typu ośrodki wypoczynkowe wraz z całą potrzebną turystyce infrastrukturą. Z kolei do grupy walorów specjalistycznych zaliczyć możemy możliwość uprawiania szybownictwa, lotniarstwa,

---

⁹ W. Kurek: Turystyka... op. cit., s. 155.

¹⁰ G. Bieńczyk: Krajoznawstwo i jego związki... op. cit., s. 161.

¹¹ A. Kowalczyk: Geografia turystyki... op. cit., s. 110.

¹² Tamże, s. 110.

żeglowania, rowerowego cross country i wielu innych dyscyplin turystyki kwalifikowanej.

Gmina Czernichów leży w Beskidzie Małym, jest to pasmo rozciągające się w kierunku równoleżnikowym, na zachodzie od Bielska- Białej po dolinę Skawy na wschodzie. Od południa graniczy z Beskidem Żywieckim, natomiast od północy przylega do niego Kotlina Oświęcimska i szeroka dolina Wisły. Pasma stanowi niewielką grupę górską rozciągającą się na długości około 30km i szerokości o koło 10km¹³. Krajobraz Beskidu Małego stanowią trzy jeziora zaporowe tworzące kaskadę Soły oraz zbiornik retencyjny na górze Żar¹⁴. Beskid Mały nie zalicza się do najwyższych grup górskich, ale wyróżnia się na tle całych Beskidów charakterystyczną zwartą formą. Najwyższe szczyty nie przekraczają 900 m n.p.m.

W ramach koncentracji krajowej sieci ekologicznej „ECONET-POLSKA” powstał Park Krajobrazowy Beskidu Małego wraz z otuliną obejmującą całą gminę. Teren Beskidu Małego stanowi jeden z kilkudziesięciu obszarów węzłowych w krajowej sieci obszarów ekologicznych. Ze względu na funkcję zaopatrzenia regionu w wodę szczególną ochroną objęto lasy Beskidu Małego oraz zlewnię Soły. Park Krajobrazowy jest obok Rezerwatu Buki „Zasolnica”¹⁵ formą ochrony przyrody na obszarze gminy.

Przez gminę Czernichów przepływa rzeka Soła. Rozpoczyna ona swój bieg w górnym dorzeczu Czernej, poniżej przełęczy Rupieńki. Rzeka ta jest pierwszym górskim dopływem Wisły o typowych cechach rzeki górskiej. Przełom Soły jest przełomem regresyjnym, który powstał przez erozję wsteczną jednego z prawobrzeżnych dopływów rzeki płynącej wcześniej przez szerokie obniżenie „Bramy Wilkowickiej” (419 m n.p.m.). Rzeka płynie przez przełom czterema zakolami, dolina jest wąska i ma szerokość 200 do 1000 m. Stoki Beskidu Małego opadają ku niej stromo, szczególnie od strony wschodniej. Na 12-kilometrowym odcinku spadek rzeki wynosi 20 metrów¹⁶. Średnia rocznego przepływu wód wynosi 18,8 m³/s. Z tego powodu wykorzystano przełom Soły do wybudowania trzech zapór wodnych: w Czańcu, w Międzybrodzu Białskim i w Tresnej. Zapory te utworzyły „kaskadę rzeki Soły”.

Do najważniejszych walorów antropogenicznych, które wpływają na atrakcyjność turystyczną gminy należy zaporę w Tresnej. Dzięki niej, jak również dzięki zaporze w Porąbce, powstały przepięknie położone, wśród wierchów gór, sztuczne jeziora: Żywieckie i Międzybrodzkie zwane „perłami w koronie wierchów Beskidów”¹⁷.

Wysokospadowa Elektrownia Wodna Porąbka – Żar wybudowana została w latach 1971-1979 i jest zlokalizowana na obszarze Międzybrodzia Żywieckiego. Stanowi

¹³ M. Bronowska (red.): Beskidy – Śląski, Mały, Żywiecki i Makowski. Wydawnictwo Pascal 2002, s. 139; R. Truś: Beskid Mały. Przewodnik, Pruszków 2008, s. 9.

¹⁴ J. Mikołajski, J. Sołtysik: Beskid Mały latem i zimą. Przewodnik, Poznań 1994, s. 3.

¹⁵ M. Czulak: Międzybrodzie Białskie w krajobrazie. Towarzystwo Miłośników Międzybrodzia Białskiego, Kęty 1994, s. 8.

¹⁶ Przewodnik turystyczny po Gminie Czernichów, s. 13.

¹⁷ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czernichów, s. 18.

przykład pierwszego w Polsce i trzeciego w Europie zbiornika podziemnego położonego we wnętrzu góry o mocy 500 MW i spadzie 440 m¹⁸. Usytuowana jest we wnętrzu góry Żar, dokładnie pomiędzy prawym brzegiem jeziora Międzybrodzkiego a Porąbką, 50 metrów poniżej jeziora. Na szczycie góry Żar znajduje się zbiornik górny¹⁹. Dzięki zaporze wodnej w Tresnej powstało sztuczne jezioro – Żywieckie o powierzchni 10,3 km² i pojemności 102 mln m³. W 2006 r. otwarto Muzeum Energetyki Wodnej w ZEW Porąbka – Żar, które jest dostępne dla turystów. Do najbardziej okazałych eksponatów należą: hydrauliczno-mechaniczny regulator turbiny i generator synchroniczny z 1933 r., hydrauliczne regulatory obrotów turbiny FRANCISA i KAPLANA z 1952 r.²⁰

U podnóża góry Żar znajduje się lotnisko należące do położonej niżej na stoku Szkoły Szybowcowej „Żar”, która już od lat powojennych była miejscem treningu i spotkań pilotów szybowcowych z Polski i innych krajów. W 1939 r. szkoła została zaliczona do głównych polskich szkół szybowcowych. Po powstaniu Aeroklubu Polskiego w 1990 r. szkoła otrzymała nazwę Górskiej Szkoły Szybowcowej „Żar”. Szkoła prowadzi obecnie szkolenia i treningi w zakresie lotów szybowcowych, także lotniarstwa i paralotniarstwa. Za niezwykłość tego miejsca przemawia także fakt, że to właśnie tutaj, jako pilot szybowcowy, stawiał pierwsze kroki, należący do Aeroklubu w Bielsku- Białej, Sebastian Kawa. Jest on aktualnym mistrzem świata w swojej klasie oraz mistrzem świata i Europy w klasie Klub. Górską Szkołą Szybowcowa „Żar” jest wspaniałą atrakcją turystyczną również dzięki organizowanym lotom dla turystów²¹.

Powyżej szkoły szybowcowej znajduje się stacja kolejki linowo-terenowej na Żar. Jest to zdemontowana kolejka na Gubałówkę, która pozwala zawieźć na szczyt 1000 turystów w ciągu jednej godziny. Na zboczach góry Żar znajduje się trasa narciarska, która jest sztucznie zaśnieżana i oświetlona. Od niedawna na górze Żar znajduje się także park linowy, który stanowi wielką atrakcję dla nieco młodszych turystów.

Na terenie gminy znajduje się kilka obiektów kultury materialnej. W Międzybrodzu Białskim zlokalizowany jest kościół parafialny pod wezwaniem św. Marii Magdaleny, murowany, z 1863 r. z zabytkowym ołtarzem z XVI i XVII wieku oraz obrazy z przełomu XVIII i XIX wieku oraz stary cmentarz. Początki budowy kościoła parafialnego sięgają lat 1809-1810. Był to pierwotnie kościół drewniany. Obecny kościół murowany w stylu gotycko-romańskim wybudowany w latach 1859-1863. Kamienna chrzcielnica, która znajduje się obecnie obok kościoła, pochodzi z 1828 r.²² Wśród

---

¹⁸ M. Czulak: Międzybrodzie Białskie w krajobrazie... op. cit., s. 13; S. Bułka: Przewodnik po Gminie Porąbka, s. 19.

¹⁹ Zbiornik górny na szczycie Żaru ma kształt zbliżony do owalu o wymiarach około 650 na 250 metrów. Napełniany jest wodą z jeziora za pomocą tych samych zespołów, które napędzane „prowadzącą” wodą wytwarzają energię. J. Mikołajski, J. Sołtysik: Beskid Mały... op. cit., s. 22.

²⁰ J. Pszczółka: Muzeum Energetyki Wodnej w ZEW Porąbka – Żar S.A. „Nad Sołą i Koszarawą” 2006, nr 21, s. 17 i nast.

²¹ www.czernichow.com.pl, dostęp 12.04.2013 r.

²² J. Konieczny: Ziemia Żywiecka. Przewodnik, Rycerka Górna 2007, s. 69.

innych elementów walorów kultury materialnej należy również wspomnieć o licznych kaplicach i figurach zlokalizowanych na tym terenie.

W gminie Czernichów urządzanych jest wiele imprez kulturalno-rozrywkowych, stanowiących atrakcje turystyczne dla turystów, wśród których na szczególną uwagę zasługują:

- Konkurs „Wielkanocny Stół” – impreza cykliczna, poprzedzona tradycyjnymi warsztatami wielkanocnymi, pokazem palm wielkanocnych i stroików;
- Międzynarodowy Piknik Modelarski – największa, cykliczna międzynarodowa impreza modelarska w Polsce;
- Dzień lotnictwa – impreza cykliczna odbywająca się w sierpniu, której głównym organizatorem jest Górską Szkoła Szybowcowa „ŻAR”, popularyzująca tradycje lotnicze, obejmująca spektakularne pokazy lotnicze;
- Regaty „Żar” – impreza sportowa organizowana przez sekcję żeglarską PTG SOKÓŁ. W sezonie letnim na jeziorze Międzybrodzkim oraz Żywieckim organizowane są cyklicznie: Regaty Żar – PTG Sokół, Regaty o Memoriał Stanisława Kasprzyckiego, Regaty Samotników;
- Dni morza – impreza cykliczna, związana z tradycjami wywodzącymi się z współpracy z Gdynią i innymi miejscowościami nadmorskimi. Impreza odbywa się co roku w lipcu, towarzyszy jej konkurs wianków i regaty.

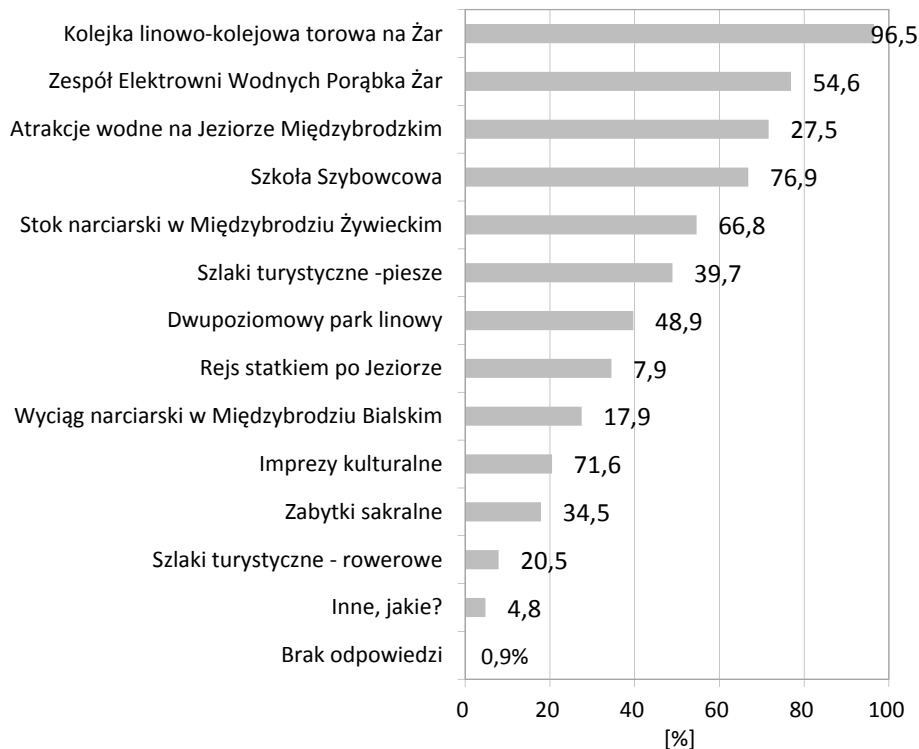
Wyniki badań własnych

Turyści przebywający na terenie gminy Czernichów wskazywali na znajomość poszczególnych atrakcji, w tym przede wszystkim kolei linowo – terenowej na zboczach góry Żar i elektrowni szczytowo-pompowej „Porąbka-Żar” ze zbiornikiem wodnym na szczycie góry Żar. Do mniej znanych atrakcji gminy można zaliczyć zabytki sakralne i rowerowe szlaki turystyczne.

Odpowiedzi respondentów na pytanie dotyczące atrakcji turystycznych gminy zostały przedstawione na wykresie nr 1.

Niewątpliwie największą atrakcją turystyczną gminy Czernichów jest kolej linowo-terenowa na górę Żar, potocznie zwaną „Górą Czterech Wiatrów”. Jeszcze kilka lat temu jedyną atrakcją turystyczną góry były wspaniałe widoki – panorama okolicy oraz elektrownia Porąbka-Żar, dziś góra Żar, co zasługuje na uwagę, to wielkie centrum turystyki ekstremalnej – na znajomość Szkoły Szybowcowej Żar wskazało prawie 67% turystów.

Kompleksowa analiza zebranego materiału pozwoliła na identyfikację kluczowych walorów turystycznych gminy Czernichów. Wśród nich, z punktu widzenia atrakcyjności turystycznej, jako najbardziej wartościowe zasoby sprzyjające rozwojowi i promocji produktów turystycznych w gminie Czernichów wskazać należy:

Wykres 1. Znajomość atrakcji turystycznych w gminie Czernichów

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

1. Walory środowiska przyrodniczego – Park Krajobrazowy Beskidu Małego wraz z kaskadą rzeki Soły, w tym przede wszystkim jezioro Międzybrodzkie oraz w niewielkiej części jezioro Żywieckie, jak również występujące na terenie gminy potoki i pasma wzniesień, wśród których na pierwszym miejscu wymienić należy górę Żar. Do tej grupy walorów na terenie gminy Czernichów zalicza się również dobre warunki klimatyczne (klimat górski), czyste powietrze, wysoką lesistość terenu oraz obfitość fauny i flory.
2. Walory krajoznawczo-kulturowe – reprezentują takie elementy jak:
  - zabytkowe obiekty na terenie gminy: drewniana dzwonnica i przydrożna kaplica przy drodze głównej w Czernichowie, prawdopodobnie z końca XVIII wieku, Kościół Parafialny pw. Św. Marii Magdaleny w Międzybrodziu Bialskim, drewniana dzwonnica pod górą Żar (1928 r.), kaplica na Kosarzyskach (1926 r.), ujęte w ewidencji zabytków domy drewniane i murowane, liczne krzyże, kapliczki i figury przydrożne na terenie Międzybrodzia Żywieckiego, przydrożne kamienne figurki barokowe o czworonośnych słupach z cokołami oraz zabytkowa dzwonnica w Tresnej;

- zachowane przykłady historii, tradycji, zwyczajów i lokalnego folkloru związane z dawnymi zajęciami i sposobem życia miejscowej ludności, które znajdują się w zbiorach Izby Regionalnej przy Centrum Kultury w Międzybrodzu Bialskim.

Analiza zaprezentowanych walorów jako elementów potencjału rozwoju produktów turystycznych w gminie Czernichów wskazuje, iż z punktu widzenia atrakcyjności turystycznej tego terenu decydujące znaczenie mają walory środowiska przyrodniczego. Powinny one w przede wszystkim stanowić podstawę kreowania programów rozwoju i promocji produktu turystycznego gminy Czernichów.

Kreowanie założeń Programu Rozwoju i Promocji Produktu Turystycznego Gminy Czernichów

Na podstawie wyników badań rynku turystycznego w gminie Czernichów oraz w oparciu o zrealizowany audyt turystyczny i analizę SWOT, po odbyciu konsultacji społecznych ze wspólnotą lokalną gminy Czernichów, zdefiniowano poniższą **wizję** rozwoju turystycznego gminy Czernichów. „Gmina Czernichów to najpopularniejszy w regionie ośrodek turystyki aktywnej przyciągający wysoką atrakcyjnością walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz wielką różnorodnością i doskonałym standardem zagospodarowania turystycznego, dzięki czemu rozwija się rynek turystyczny, poprawia się jakość życia mieszkańców, zaś lokalny samorząd wdraża politykę zrównoważonego rozwoju tego obszaru”.

Następnie dokonano identyfikacji obszarów budowania oferty turystycznej. Autorki badania stwierdziły, że warunki rozwoju turystyki na terenie gminy Czernichów wskazują na potrzebę równorzędnego budowania oferty turystycznej w poniższych obszarach:

1. Obszar publiczny, zarządzany przez samorząd lokalny, który ma możliwości kształtowania przestrzeni publicznej zgodnie z preferencjami i wymogami rynku turystycznego. W tym obszarze rekomenduje się dalszy rozwój ogólnodostępnej, publicznej infrastruktury turystycznej i poprawę jej standardu, w tym:
  - budowę ścieżek spacerowych i rowerowych oraz dalszy rozwój szlaków turystycznych,
  - rozbudowę bazy paraturystycznej,
  - zwiększenie efektywności wykorzystania na cele turystyczne zasobów izby regionalnej,
  - organizacja imprez masowych dedykowanych turystom,
  - zapewnienie odpowiedniego standardu bezpieczeństwa, dostępności komunikacyjnej i zachowania walorów przyrodniczych, jak również utrzymania czystości na terenie gminy.
2. Obszar komercyjny, zarządzany przez obecnych i przyszłych właścicieli komercyjnej bazy turystycznej na terenie gminy, w tym bazy noclegowej i gastronomicznej, bazy turystycznej i paraturystycznej. W tym obszarze

powstawać powinny przede wszystkim przedsięwzięcia ukierunkowane na zysk, a jednocześnie na długookresowe budowanie własnej konkurencyjności rynkowej. W tym przypadku, ze względu na odpłatność korzystania z infrastruktury o takim charakterze, grupa docelowa jej odbiorców może zostać znacząco zawężona. Rekomenduje się tutaj takie inwestycje jak:

- rozbudowę bazy noclegowej i gastronomicznej,
  - tworzenie i rozwój wypożyczalni sprzętu wodnego nad jeziorem Międzybrodzkim posiadającej szeroką i nowoczesną ofertę sprzętu, dostosowaną do możliwości uprawiania turystyki aktywnej na terenie gminy,
  - budowę basenu krytego,
  - budowę zespołu boisk (w tym boiska do piłki plażowej),
  - dalszy rozwój komercyjnej infrastruktury okołoturystycznej.
3. Obszar publiczno-prywatny, stanowiący uzupełnienie obszaru publicznego i komercyjnego, jako pole wspólnego działania dla lokalnego samorządu oraz zainteresowanych inwestorów komercyjnych. Tego rodzaju przedsięwzięcia oparte będą na Ustawie o Partnerstwie Publiczno- Prywatnym, aczkolwiek należy zaznaczyć, że tego typu nowatorskie rozwiązania nie są jeszcze powszechnie wdrażane w gminach wiejskich. Warto zwrócić uwagę na wzajemną interakcję pomiędzy obszarem publicznym i komercyjnym budowania oferty turystycznej, polegającą na wzajemnie służebnej roli. Lokalny samorząd posiada instrumenty, które w sposób efektywny mogą wspierać rozwój komercyjnej bazy turystycznej np. poprzez zapewnienie możliwości wspólnej promocji na stronie internetowej gminy, jak również organizacyjne i finansowe angażowanie się w różnego typu przedsięwzięcia komercyjne o charakterze turystycznym, np. organizacja imprez turystycznych. Jednocześnie rozwój komercyjnej bazy turystycznej idący w parze ze wzrostem obrotów właścicieli bazy turystycznej skutkuje dla gminy wzrostem przychodów budżetowych, m.in. z opłaty klimatycznej i podatków, które mogą być przeznaczone zarówno na dalszy rozwój publicznej infrastruktury turystycznej, czy wspólną promocję turystyczną gminy Czernichów, jak również na inne przedsięwzięcia o charakterze publicznym.

Podsumowanie

Podsumowując zaprezentowany w opracowaniu problem można stwierdzić, że atrakcje turystyczne istotnie określają tożsamość regionu i kształtują jego wizerunek, stanowią przedmiot zainteresowań turystów i są zazwyczaj głównym powodem, dla którego turysta podejmuje decyzje dotyczące podróży turystycznej.

Uzyskane w wyniku przeprowadzonych badań informacje potwierdziły również, iż atrakcje turystyczne są czynnikiem kształtującym programy rozwoju i promocji w danym regionie.

Literatura:

- Bieńczyk G.: Krajoznawstwo i jego związki z turystyką. Wyższa Szkoła Ekonomiczna, Warszawa 2003.
- Bronowska M. (red.): Beskidy – Śląski, Mały, Żywiecki i Makowski. Wydawnictwo Pascal 2002.
- Bułka S.: Przewodnik po gminie Porąbka.
- Czulak M.: Międzybrodzie Bialskie w krajobrazie. Towarzystwo Miłośników Międzybrodzia Bialskiego, Kęty 1994.
- Czulak M.: Międzybrodzie Żywieckie. Towarzystwo Miłośników Międzybrodzia Bialskiego, Kęty 1998.
- Gaworecki W.W.: Turystyka. Wydawnictwo Naukowe PWE, Warszawa 2000.
- Konieczny J.: Ziemia Żywiecka. Przewodnik, Rycerka Górna 2007.
- Kowalczyk A.: Geografia turystyki. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000.
- Kruczek Z., Sacha S.: Geografia atrakcji turystycznych Polski. Wydawnictwo Ostoja, Kraków 1994.
- Kurek W.: Turystyka. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.
- Mikołajski J., Sołtysik J.: Beskid Mały latem i zimą. Przewodnik, Poznań 1994.
- Przewodnik turystyczny po gminie Czernichów.
- Pszczołka J.: Muzeum Energetyki Wodnej w ZEW Porąbka – Żar S.A., „Nad Sołą i Koszarawą” 2006, nr 21.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czernichów.
- Truś. B.: Beskid Mały. Przewodnik, Pruszków 2008.

www.czernichow.com.pl

Perception and evaluation of tourist attractions by tourists as a factor implying the product development and promotion of tourism region programs

Summary: One of the major components of the tourism system are tourist attractions. The attractions are the driving force of tourism, being a magnet for tourists to the destination, and the core of the tourist product. They enable to identify regions, localities, define their identity and shape the image. In this study there is indicated the role of tourist attractions in the creation of the development and promotion of tourism products in the region. For this purpose, there is presented theoretical approach of attractions and reviewed and evaluated the tourist municipalities lying in Czernichów in Silesia region. There are pointed out the advantages and possibilities of creating new tourism products.

Keywords: tourist space, tourist value, tourist resource, tourist attractions, tourist attractiveness, development of tourist facilities.

